

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра права

СИЛАБУС
ФІНАНСОВЕ ПРАВО / FINANCIAL LAW

Інформація про викладача	
Викладач(-і)	Піп'як Микола Іванович
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри права
Адреса кафедри	м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25, каб. 808
Контактний телефон	0965140295
E-mail:	m.pyriak@vtei.edu.ua
Електронна сторінка курсу в системі дистанційного навчання	https://m.vtei.edu.ua/course/view.php?id=444
Консультації	Понеділок з 14.40 по 15.40
Інформація про освітній компонент	
Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	«Право»
Навчальний рік	2026/2027
Семестр	8
Факультет	Економіки, менеджменту та права
Курс	4
Групи	ПР-41д, ПР-42д, ПР-43д, ПР-44д
Анотація курсу	Метою курсу «Фінансове право» є надання здобувачам освітнього ступеня «бакалавр» знань та формування компетентностей для застосування норм фінансового права в практичній діяльності, засвоєння норм, що регулюють компетенцію державних та недержавних органів у сфері фінансів; ґрунтовне оволодіння здобувачами основними досягненнями сучасної фінансово-правової думки; закріплення навичок самостійного вивчення і аналізу фінансового законодавства та правозастосовної практики державних органів у сфері фінансів та судів. Основними завданнями курсу є розуміння сутності і правової природи таких фундаментальних фінансово-правових категорій як фінансове право, суб'єкти фінансового права, фінансово-правова норма, державний фінансовий контроль, фінансове правопорушення фінансово-правова відповідальність тощо; професійне оперування теоретичними та практичними основами фінансового права; володіння сучасними науковими напрацюваннями у сфері об'єкта, предмета та методів фінансового права; вільне орієнтування у нормативно-правових джерелах, що регламентують базові правові інститути фінансового права, та основних проблемах правозастосовної практики у цій сфері. У межах цього курсу розкривається зміст нормативно-правових актів, вивчаються юридичні поняття та вирішуються практичні й ситуаційні завдання з фінансового права.
Мова викладання	Українська
Місце освітнього компонента в освітній програмі	
Освітня програма (ОП)	Право
Інтегральна	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої

компетентність	діяльності.
Перелік загальних компетентностей (ЗК)*	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його Сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.
Перелік спеціальних (фахових) компетентностей (СК)*	СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.
Перелік результатів навчання (РН)*	РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. РН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права. РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності. РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних. РН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності. РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
Пререквізити дисципліни (що треба знати, з чим ознайомитися студенту перед вивченням дисципліни)	Вивчення освітнього компонента «Фінансове право» базується на міждисциплінарних зв'язках з базовими положеннями теорії держави і права, конституційного права та адміністративного права і процесу.

Тематичний план та оцінювання результатів навчання

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Всього	з них				
		лекції	практичні	самостійна робота		
Тема 1. Фінансова діяльність держави. Поняття, предмет, метод, система та джерела фінансового права	11	2	4	5	В, УД, Д	6
Тема 2. Фінансово-правові норми	10	2	4	4	В, П, Т,	6

та фінансово-правові відносини					УД	
Тема 3. Правові основи державного фінансового контролю	10	2	4	4	Т, УД, Д, П	6
Тема 4. Юридична відповідальність за порушення фінансового законодавства	10	2	4	4	В, П, Т, УД	6
Тема 5. Бюджетне право	9	2	4	3	В, УД, Д	6
Тема 6. Бюджетний процес	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 7. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини	7	2	2	3	В, Т	3
Тема 8. Правове регулювання державних доходів	7	2	2	3	Д, П, Т	3
Тема 9. Основи податкового права	7	2	2	3	В, П	3
Тема 10. Юридичні засади прямого і непрямого оподаткування	7	2	2	3	Д, Т	3
Тема 11. Правове регулювання митного контролю	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 12. Правове регулювання державних видатків, бюджетного фінансування, державного кредиту та державного боргу	7	2	2	3	В, Т	3
Тема 13. Правове регулювання здійснення публічних закупівель	7	2	2	3	Д, П, Т	3
Тема 14. Правові засади діяльності соціального страхування	7	2	2	3	В, П	3
Тема 15. Правові основи функціонування ринку фінансових послуг	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 16. Правове регулювання ринку цінних паперів	7	2	2	3	В, Т	3
Тема 17. Правові основи страхування	7	2	2	3	Д, П, Т	3
Тема 18. Правові основи банківської діяльності	7	2	2	3	В, П	3
Тема 19. Правові основи грошово-валютних відносин	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 20. Правове регулювання фінансового контролю у сфері протидії корупції	7	2	2	3	В, Т	3
Індивідуальне завдання	25			25	ІЗ	25
Разом	180/6	40	50	90		100
Підсумковий контроль						екзамен
Поточний контроль / критерії оцінювання	Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах: Т – тестування – 1 бал; В – відповідь на практичних заняттях – 2 бали; УД – участь у дискусії – 2 бали; Д – доповідь – 2 бали; П – презентація – 1 бал;					

	ІЗ – індивідуальне завдання – 25 балів (участь у наукових заходах: стаття / теза / доповідь / участь у наукових конкурсах – 15 балів, розв’язання індивідуального практичного кейсу – 10 балів). Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.
Основні літературні та інформаційні джерела	1. Фінансове право: підручник / за ред. О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2024. 704 с. 2. Музика-Стефанчук О. А., Якимчук Н. Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів: підручник. Київ: АртЕк, 2024. 656 с. 3. Податкове право: підручник / за ред. Д. О. Гетманцева, М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2025. 488 с. 4. Пипяк М. І. Цифрові активи та криптовалюти як об’єкт міжнародно-правового регулювання та фінансового моніторингу. Наукові перспективи. 2026. № 4(70). С. 1235–1243. URL: https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/43389/43410. 5. Пипяк М. І., Костюк Н. П., Слободиська О. А., Хом’яченко С. І. Трансформація правового регулювання державного фінансового контролю у контексті євроінтеграції. Наукові інновації та передові технології. 2024. № 9(37). С. 474–483. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-474-483.
Політика освітнього компонента	
Організація навчання	Організація навчального процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти. Розроблено завдання для практичних занять з курсу, при викладанні застосовуються сучасні методи навчання; при виконанні завдань використовується автоматизована система управління навчанням MOODLE, передбачено виконання ситуаційних завдань та самостійної роботи. Зараховуються результати неформальної освіти.
Інтеграція ІІІ в освітній процес	Інтеграція ІІІ в освітній процес здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту (ІІІ). Розвивати у здобувачів вищої освіти навички «вищого порядку»: критичне мислення, креативність, вміння ставити правильні запити (промпт-інжиніринг) та аналізувати результати, надані ІІІ. Згідно пункту 3.1 здобувачі можуть використовувати ІІІ для мозгового штурму та креативного мислення при вивченні освітнього компонента і це вплине на формування здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Узагальнення великих наукових статей або звітів для швидкого розуміння їхньої суті. Використання систем ІІІ для пошуку правової інформації (судова практика, законодавство різних країн, наукові статті). Пошук релевантної літератури або джерел (з обов'язковою подальшою перевіркою їх існування та достовірності, оскільки ІІІ може вигадувати джерела) сформує здатність застосовувати правові принципи та доктрини та здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
Відпрацювання пропусків занять	Відпрацювання пропущених занять з поважних та неповажних причин здійснюється шляхом проведення викладачем опитування здобувача за темою в усній або письмовій формі або виконання тестових завдань з відповідної теми щопонеділка з 14.40 по 15.40.
Допуск до підсумкового контролю	Підсумковий контроль-екзамен. До екзамену допускаються всі здобувачі, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів. Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену. Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів,

	науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).
Академічна доброчесність	Для забезпечення академічної доброчесності здобувачам вищої освіти необхідно дотримуватись Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними, педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти; Політики застосування штучного інтелекту (ШІ).
Інші складові політики компоненту	Обов'язковою умовою формування фахових компетенцій здобувача є розвиток soft skills (м'яких навичок), а саме розвиток ефективних комунікацій, креативності, гнучкого і критичного мислення, що можливо за рахунок виконання самостійної роботи здобувача, а саме участі з доповідями у студентських конференціях, семінарах, гуртках, дискусійних клубах, проходження онлайн курсів (наприклад «Prometheus», «Coursera»), тренінгів з тематики освітнього компонента.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 9 від 25.08.2026

Науково-педагогічний працівник

Микола ПИПЯК

Завідувач кафедри

Тетяна СУХОРЕБРА

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
19.06.2026
протокол № 08, п. 7

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 19.06.2026 № 144

ФІНАНСОВЕ ПРАВО / FINANCIAL LAW

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	08 Право /	Law
Спеціальність	081 Право /	Law
Освітня програма	Право /	Law

Розробник: Микола Пипяк, кандидат юридичних наук, доцент,

Гарант освітньої програми «Право» - Костюк Наталія, кандидат юридичних наук, доцент

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри права від 11.05.2026 протокол № 07;

на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 02.06.2026 протокол № 05.

Рецензенти:

Світлана Хом'яченко, доцент, кандидат юридичних наук

Ірина Білоус, адвокат, Рада адвокатів Вінницької області

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 31.08. 2026 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,80.

Обл.-вид. арк. 1,53. Тираж 2. Зам. № 483.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою вивчення освітнього компонента є:

- сформуувати у здобувачів систему знань та компетентностей для застосування норм фінансового права у практичній діяльності, забезпечивши ґрунтовне оволодіння сучасною доктриною та тенденціями розвитку фінансового законодавства;
- засвоїти правові норми, що регулюють компетенцію та повноваження державних і недержавних органів у сфері фінансів, а також механізми їхньої взаємодії;
- здійснити практичну підготовку, спрямовану на розвиток аналітичних навичок правового регулювання бюджетних, податкових, банківських правовідносин та захисту прав їхніх суб'єктів.

Результатом вивчення освітнього компонента «Фінансове право» для освітньої програми «Право» є формування комплексу компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності спеціальності:

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми бакалаврів, базується на вивчення освітнього компонента «Конституційне право», «Теорія держави і права», «Адміністративне право і процес».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компонента, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компонента для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08 (зі змінами від 25.11.2024, протокол №12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні заняття	Самостійна робота здобувачів		
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Фінансова діяльність держави. Поняття, предмет, метод, система та джерела фінансового права	11	2	4	5	В, УД, Д	6
Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини	10	2	4	4	В, П, Т, УД	6
Тема 3. Правові основи державного фінансового контролю	10	2	4	4	Т, УД, Д, П	6
Тема 4. Юридична відповідальність за порушення фінансового законодавства	10	2	4	4	В, П, Т, УД	6
Тема 5. Бюджетне право	9	2	4	3	В, УД, Д	6
Тема 6. Бюджетний процес	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 7. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини	7	2	2	3	В, Т	3
Тема 8. Правове регулювання державних доходів	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 9. Основи податкового права	7	2	2	3	В, П	3
Тема 10. Юридичні засади прямого і непрямого оподаткування	7	2	2	3	Д, Т	3
Тема 11. Правове регулювання митного контролю	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 12. Правове регулювання державних видатків, бюджетного фінансування, державного кредиту та державного боргу	7	2	2	3	В, Т	3
Тема 13. Правове регулювання здійснення публічних закупівель	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 14. Правові засади діяльності соціального	7	2	2	3	В, П	3

страхування						
Тема 15. Правові основи функціонування ринку фінансових послуг	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 16. Правове регулювання ринку цінних паперів	7	2	2	3	В, Т	3
Тема 17. Правові основи страхування	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 18. Правові основи банківської діяльності	7	2	2	3	В, П	3
Тема 19. Правові основи грошово-валютних відносин	7	2	2	3	Д, П	3
Тема 20. Правове регулювання фінансового контролю у сфері протидії корупції	7	2	2	3	В, Т	3
Індивідуальне завдання	25			25	ІЗ	25
Разом	180/6	40	50	90		100
Підсумковий контроль						екзамен

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

Т – тестування – 1 бал;

В – відповідь на практичних заняттях – 2 бал;

УД – участь у дискусії – 2 бал;

Д – доповідь – 2 бали;

П – презентація – 1 бал;

ІЗ – індивідуальне завдання – 25 балів (участь у наукових заходах: стаття / теза / доповідь / участь у наукових конкурсах – 15 балів, розв’язання індивідуального практичного кейсу – 10 балів).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Фінансова діяльність держави. Поняття, предмет, метод, система та джерела фінансового права

Фінанси як система відносин. Співвідношення фінансів і грошових фондів. Централізовані й децентралізовані грошові фонди. Державні фінанси та фінанси територіальних громад. Діяльність держави в галузі управління фінансами. Принципи, форми, методи та стадії фінансової діяльності держави.

Поняття та предмет фінансового права. Методи фінансового права. Роль владних приписів у регулюванні фінансово-правових відносин. Система фінансового права. Загальна та Особлива частини. Співвідношення матеріальної та процесуальної фінансово-правових норм.

Джерела фінансового права. Юридична сила фінансових нормативно-правових актів. Місце фінансового права в системі права. Систематизація фінансового законодавства України.

Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини

Поняття фінансово-правових норм і їх ознаки. Види фінансово-правових норм. Структура фінансово-правової норми. Фінансові правовідносини, їх зміст та особливості. Види фінансових правовідносин.

Об'єкт фінансових правовідносин. Суб'єкти фінансового права та фінансових правовідносин. Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Рахункова палата України, Міністерство фінансів України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Державна казначейська служба України, Національний банк України та органи місцевого самоврядування як суб'єкти фінансових правовідносин.

Підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин. Юридичний факт.

Тема 3. Правові основи державного фінансового контролю

Поняття державного фінансового контролю та фінансової дисципліни. Завдання та види державного фінансового контролю. Характеристика методів державного фінансового контролю та вимоги до оформлення його результатів. Система органів державного фінансового контролю. Аудитори та аудиторські фірми як суб'єкти здійснення фінансового контролю та особливості його проведення.

Поняття та порядок проведення державного фінансового аудиту. Поняття, форми та порядок проведення інспектування. Правові основи державного фінансового контролю за дотриманням законодавства у сфері публічних закупівель.

Тема 4. Юридична відповідальність за порушення фінансового законодавства

Відповідальність за порушення фінансового законодавства: підстави відповідальності та види. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Поняття і склад фінансового, бюджетного і податкового правопорушень. Штрафна санкція і пеня. Процедура притягнення правопорушника до фінансово-правової та інших видів юридичної відповідальності, процесуальні гарантії та правовий статус суб'єктів юридичного процесу.

Тема 5. Бюджетне право

Поняття, предмет, метод та джерела бюджетного права. Бюджетно-правові норми. Поняття, функції та складові частини бюджету. Характеристика бюджетно-правових відносин. Поняття, принципи та структура бюджетної системи України. Бюджетна класифікація та її призначення. Класифікація доходів, видатків фінансування бюджету та класифікація боргу.

Тема 6. Бюджетний процес

Поняття та зміст бюджетного процесу. Правовий статус та компетенція суб'єктів бюджетного процесу. Порядок складання проекту бюджету. Бюджетні запити. Порядок розгляду та прийняття проекту закону про Державний бюджет України. Порядок виконання закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний рік. Казначейська система виконання Державного бюджету України. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження. Кошторис та розпис в бюджетному процесі. Порівняльна характеристика правового регулювання бюджетного планування в Україні, Європейському Союзі та Республіці Польща.

Тема 7. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини

Поняття місцевих бюджетів та бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні. Поняття та мета міжбюджетних відносин. Поняття й види видатків на здійснення повноважень. Розмежування видів видатків між бюджетами. Передача видатків між різними бюджетами. Поняття та види міжбюджетних трансфертів. Звітність про виконання бюджетів. Відповідальність за виконання бюджету. Особливості правового регулювання формування доходів місцевого самоврядування в Європейському Союзі та Республіці Польща.

Тема 8. Правове регулювання державних доходів

Поняття та система державних доходів. Класифікація державних та місцевих доходів. Неподаткові доходи держави та органів місцевого самоврядування. Загальна характеристика неподаткових надходжень, доходів

від операцій з капіталом та трансфертів. Порядок управління, обліку та контролю державних доходів.

Тема 9. Основи податкового права

Поняття, предмет, метод та джерела податкового права України. Поняття системи оподаткування та її елементи. Класифікація податків і зборів. Види платників податків, податкове представництво. Контролюючі органи та органи стягнення. Податкова звітність. Податкова декларація (розрахунок). Оскарження та скасування рішень контролюючих органів. Строки сплати податкового зобов'язання. Податкове повідомлення-рішення. Податкова вимога. Податковий контроль. Облік платників податків. Податкові перевірки: види та порядок проведення; оформлення результатів. Погашення податкового боргу платників податків. Податкова застава. Адміністративний арешт майна. Розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків. Списання безнадійного податкового боргу. Строки давності та їх застосування. Застосування міжнародних договорів.

Тема 10. Юридичні засади прямого і непрямого оподаткування

Платники податку на прибуток підприємств. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення доходів та їх склад. Склад витрат та порядок їх визнання. Ставки податку. Порядок обчислення податку. Звільнення від оподаткування. Особливості оподаткування окремих суб'єктів та видів діяльності.

Платники податку на доходи фізичних осіб. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу. Податкова знижка. Ставки податку. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходів. Особи, відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) податку до бюджету. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого майна. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою - підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Платники податку на додану вартість. Порядок реєстрації платників податку. Визначення об'єкта оподаткування. Місце постачання товарів та послуг. Дата виникнення податкових зобов'язань. Порядок визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг. Особливості визначення бази оподаткування в разі постачання товарів/послуг в окремих випадках. Розміри

ставок податку. Податковий кредит. Податкова накладна. Звітні (податкові) періоди.

Платники акцизного податку. Об'єкти оподаткування. База оподаткування. Підакцизні товари та ставки податку. Дата виникнення податкових зобов'язань. Порядок обчислення податку з товарів, вироблених на митній території України. Порядок обчислення податку з товарів, які ввозяться на митну територію України. Порядок і строки сплати податку. Складення та подання декларації з акцизного податку. Контроль за сплатою податку. Особливості оподаткування алкогольних напоїв.

Тема 11. Правове регулювання митного контролю

Поняття, предмет та метод митного права, його система та джерела. Структура та організація діяльності органів митних органів. Загальні правила застосування митних режимів. Форми митного контролю. Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю. Правове регулювання переміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення. Відповідальність за порушення митних правил.

Тема 12. Правове регулювання державних видатків, бюджетного фінансування, державного кредиту та державного боргу

Поняття витрат держави, їх характерні особливості та принципи фінансування. Поняття та принципи бюджетного фінансування. Основні принципи, методи та джерела фінансування галузей господарства. Поняття та сутність кошторисно-бюджетного фінансування, принципи та об'єкти фінансування. Кошторис як основний фінансовий план витрат бюджетної установи, порядок розробки та застосування. Програмно-цільовий метод бюджетного фінансування. Інститут державних і місцевих запозичень. Управління державним і місцевим боргом.

Тема 13. Правове регулювання здійснення публічних закупівель

Загальні засади публічних закупівель. Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. Правовий статус суб'єктів публічних закупівель. Процедура проведення публічних закупівель. Порядок оскарження дій та рішень під час публічних закупівель. Державний контроль у сфері публічних закупівель. Європейські стандарти здійснення публічних закупівель та особливості їх правового регулювання в Республіці Польща.

Тема 14. Правові засади діяльності соціального страхування

Поняття, принципи та форми соціального страхування. Правові засади загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Правовий статус, структура та завдання Пенсійного Фонду України. Правове регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Правова характеристика загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та у зв'язку з

тимчасовою втратою працездатності. Правові аспекти запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування

Тема 15. Правові основи функціонування ринку фінансових послуг

Правове регулювання ринку фінансових послуг. Правові основи недержавного пенсійного забезпечення. Правова характеристика ломбардної діяльності. Правові засади лізингових, факторингових послуг та послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах. Правова характеристика договору про участь у фонді фінансування будівництва. Юридична характеристика послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах.

Тема 16. Правове регулювання ринку цінних паперів

Поняття, мета та форми державного регулювання ринку цінних паперів в Україні. Поняття та види цінних паперів. Поняття та види професійної діяльності на ринку цінних паперів. Правові засади емісії та обігу цінних паперів. Державне регулювання ринку цінних паперів. Правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Юридичні засади діяльності Національного депозитарію. Правові основи діяльності фондової біржі.

Тема 17. Правові основи страхування

Поняття, методи, джерела страхового права. Організація нагляду та контролю за страховою діяльністю в Україні. Правова характеристика видів страхування. Правовий статус суб'єктів страхового права. Особливості ліцензування страхової діяльності. Поняття та істотні умови договору страхування.

Тема 18. Правові основи банківської діяльності

Поняття та структура банківської системи України. Національний банк України, його правовий статус, функції. Структура Національного банку України, керівні органи. Характеристика заходів, які застосовуються Національним банком України до порушників фінансової дисципліни. Порядок створення, реорганізації і ліквідації комерційних банків. Поняття та правова природа банківського рахунку та банківського вкладу. Форми і види кредитів: банківській, комерційний, споживчий, лізинговий, факторинговий, ломбардний, бланковий. Юридична природа кредитного договору. Правові засоби забезпечення погашення банківських кредитів. Моніторинг кредитних ризиків. Міжбанківські розрахунки. Правове регулювання договірної списання та примусового списання (стягнення) і арешту коштів на банківських рахунках. Відповідальність банків та їх клієнтів за порушення фінансової дисципліни. Правове регулювання банківського нагляду в Європейському Союзі та Республіці Польща. Порівняльна характеристика систем банківського нагляду України та ЄС.

Тема 19. Правові основи грошово-валютних відносин

Правові основи грошового обігу в Україні. Правила ведення безготівкових розрахунків. Форми платіжних документів, які підтверджують безготівкові розрахунки. Порядок ведення касових операцій в Україні.

Поняття валюти та валютних цінностей. Поняття валютної операції. Правовий режим валютних операцій. Ліцензування валютних операцій комерційних банків. Загальні положення про розрахунки в іноземній валюті на території України. Правила здійснення операцій з купівлі та продажу іноземної валюти готівкою. Операції з продажу валюти на Міжбанківській валютній біржі. Валютний контроль та органи, що його здійснюють.

Поняття та ознаки легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу. Система фінансового моніторингу. Ідентифікація осіб, що здійснюють фінансові операції. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу. Відповідальність за правопорушення в сфері легалізації доходів одержаних злочинним шляхом.

Тема 20. Правове регулювання фінансового контролю у сфері протидії корупції

Понятійний апарат та нормативна база у сфері протидії корупції. Правовий статус органів, що здійснюють протидію корупції. Правові засади декларування доходів у сфері протидії корупції. Запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням. Фінансовий контроль у сфері протидії корупції. Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.

Структура навчального освітнього компонента

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год
1	2	3
Розуміти: поняття фінансів як правової та економічної категорії, їх функції; поняття та елементи фінансової системи держави; поняття, принципи, методи і форми фінансової діяльності держави; місце фінансового права в системі права України та співвідношення понять фінансове право як галузь права, як галузь законодавства, як наука та як навчальна дисципліна. Усвідомлювати: відмінність державних фінансів від приватних, поняття централізованих та децентралізованих фондів коштів.	Тема 1. Фінансова діяльність держави. Поняття, предмет, метод, система та джерела фінансового права Лекція 1. План 1. Поняття та функції фінансів. 2. Поняття, принципи, методи і форми фінансової діяльності держави. 3. Поняття, предмет, методи та суб'єкти фінансового права. Рекомендовані джерела: Основні: 1-47; Додаткові: 1-7; Інтернет джерела: 1-4.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Предмет та методи фінансового права 2. Суб'єкти фінансового права 3. Система та джерела фінансового права України.	5
	Практичне заняття 1 План 1. Види органів, що здійснюють управління фінансовою діяльністю держави. 2. Система фінансового права України. 3. Місце фінансового права в системі права України.	2
	Практичне заняття 2 План 1. Повноваження органів, що здійснюють управління фінансовою діяльністю держави. 2. Джерела фінансового права України. 3. Співвідношення понять фінансове право як галузь права, як галузь законодавства, як наука та як навчальна дисципліна.	2
Характеризувати: поняття та особливості фінансово-правових норм; юридичну силу нормативно-правових актів фінансового права; сутність та види тлумачення фінансово-правових норм.	Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини Лекція 2 План 1. Поняття та особливості фінансово-правових норм. 2. Структура фінансово-правової норми та класифікація елементів фінансово-правових норм. Юридична сила нормативно-правових актів фінансового права та дія фінансово-правових актів у	2

Пояснювати: структуру фінансово-правової норми; співвідношення фінансово-правової норми та статті нормативно-правового акта, що регулює фінансові відносини; вирішити практичні ситуації та тести з запропонованої теми; визначити класифікацію елементів фінансово-правових норм та види фінансово-правових норм; дію фінансово-правових актів у часі, просторі та за колом осіб; поняття «прогалина у фінансовому праві», «колізія у фінансовому праві».	часі, просторі та за колом осіб. 3. Сутність та види тлумачення фінансово-правових норм. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 8-47; Додаткові: 1-8; Інтернет-ресурси: 1-4.	
	Самостійна робота здобувачів: 1. Поняття та форми реалізації фінансово-правових норм 2. Поняття, ознаки, види та стадії правозастосування фінансово-правових норм 3. Поняття та види правозастосовних актів у сфері фінансового права.	4
	Практичне заняття 3 План 1. Поняття та види фінансових правовідносин. 2. Сутність юридичних фактів у фінансовому праві. 3. Поняття суб'єктивних прав у фінансовому праві.	2
	Практичне заняття 4 План 1. Особливості фінансових правовідносин. 2. Види юридичних фактів у фінансовому праві. 3. Поняття та юридичні властивості суб'єктів фінансових правовідносин.	2
Розуміти: поняття та зміст державного фінансового контролю, фінансової дисципліни; завдання, види і методи державного фінансового контролю та вимоги до оформлення його результатів; систему органів державного фінансового контролю, зокрема, Рахункову палату України, Міністерство фінансів України, Державну податкову службу України, Державну митну службу України. Аналізувати: практичні ситуації із застосуванням різних методів державного фінансового контролю.	Тема 3. Правові основи державного фінансового контролю Лекція 3. План 1. Поняття, зміст, завдання та види державного фінансового контролю. 2. Характеристика методів державного фінансового контролю. 3. Система органів державного фінансового контролю. Рекомендовані джерела: Основні: 1-47; Додаткові: 1-3; Інтернет-ресурси: 3-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Національний банк України: структура та історія становлення 2. Завдання аудиторської палати України 3. Суб'єкти здійснення фінансового контролю.	4
	Практичне заняття 5 План 1. Поняття забезпечення фінансової дисципліни. 2. Вимоги до оформлення результатів державного фінансового контролю. 3. Державна казначейська служба України та Національний банк України як суб'єкти здійснення державного фінансового контролю.	2

	Практичне заняття 6 План 1. Способи забезпечення фінансової дисципліни. 2. Рахункова палата України, Міністерство фінансів України та Державна податкова служба України, як суб'єкти здійснення державного фінансового контролю. 3. Аудитори та аудиторські фірми як суб'єкти здійснення фінансового контролю та особливості його проведення.	2
Розуміти: поняття, склад та види правової поведінки у фінансовому праві; сутність та елементи механізму правової поведінки суб'єктів фінансового права; поняття, ознаки, склад та види правомірної поведінки у фінансовому праві; поняття протиправної поведінки, фінансового правопорушення та складу фінансового правопорушення. Характеризувати: елементи складу фінансового правопорушення; поняття, особливості та види фінансово-правової відповідальності; принципи та функції фінансово-правової відповідальності; види фінансових правопорушень та процесуальні акти, що складаються за наслідками їх виявлення; процедуру притягнення правопорушника до фінансово-правової та інших видів юридичної відповідальності, процесуальні гарантії та правовий статус суб'єктів юридичного процесу.	Тема 4. Юридична відповідальність за порушення фінансового законодавства Лекція 4. План 1. Поняття та принципи юридичної відповідальності за порушення фінансового законодавства. 2. Поняття, особливості та види фінансово-правової відповідальності. 3. Правова характеристика фінансового правопорушення та складу фінансового правопорушення. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 5, 10, 12-36; Додаткові: 1-4; Інтернет-ресурси: 2-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Особливості притягнення правопорушника до фінансово-правової відповідальності 2. Процесуальні гарантії та правовий статус суб'єктів фінансових правовідносин. 3. Склад фінансового правопорушення.	4
	Практичне заняття 7 План 1. Поняття та ознаки протиправної поведінки, фінансового правопорушення та складу фінансового правопорушення. 2. Характеристика принципів фінансово-правової відповідальності. 3. Функції фінансово-правової відповідальності.	2
	Практичне заняття 8 План 1. Види фінансових правопорушень та процесуальних актів, що складаються за наслідками їх виявлення. 2. Процедура притягнення правопорушника до фінансово-правової та інших видів юридичної відповідальності. 3. Процесуальні гарантії та правовий статус суб'єктів юридичного процесу притягнення правопорушника до фінансово-правової відповідальності.	2

Аналізувати: поняття, предмет, метод та джерела бюджетного права; бюджетно-правові норми; поняття, функції та складові частини бюджету. Характеризувати: бюджетно-правові відносини; бюджетний устрій України; принципи та структуру бюджетної системи України; поняття зведеного бюджету.	Тема 5. Бюджетне право Лекція 5. План 1. Поняття, предмет, метод та джерела бюджетного права. 2. Бюджетний устрій України. 3. Поняття, функції та складові частини бюджету. Рекомендовані джерела: Основні: 2-17; Додаткові: 1-5; Інтернет-ресурси: 2-4.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Поняття, бюджетної системи України. 2. Принципи бюджетної системи України. 3. Структура бюджетної системи України	3
	Практичне заняття 9 План 1. Бюджетна класифікація та її призначення. 2. Класифікація доходів фінансування бюджету та класифікація боргу. Таємні видатки та захищені статті видатків бюджету. 3. Міжбюджетні відносини.	2
	Практичне заняття 10 План 1. Бюджетно-правові норми та бюджетно-правові відносини. 2. Класифікація видатків фінансування бюджету. 3. Таємні видатки та захищені статті видатків бюджету.	2
Розуміти: поняття та зміст бюджетного процесу; порядок складання проекту бюджету. Пояснювати: правовий статус та компетенцію суб'єктів бюджетного процесу; призначення бюджетних запитів; порядок розгляду та прийняття проекту закону про Державний бюджет України;	Тема 6. Бюджетний процес Лекція 6. План 1. Поняття та зміст бюджетного процесу. 2. Правовий статус та компетенція суб'єктів бюджетного процесу. 3. Бюджетне планування в Україні, ЄС та Польщі. Рекомендовані джерела: Основні: 14-23; Додаткові: 2-6; Інтернет-ресурси: 1-4.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Порядок розгляду та прийняття проекту закону про Державний бюджет України. 2. Внесення змін в Державний бюджет України. 3. Структура Державного бюджету України.	3

порядок виконання закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний рік; казначейську систему виконання Державного бюджету України; розпорядників бюджетних коштів та їх повноваження; поняття бюджетних призначень, касових та фактичних видатків бюджету.	Практичне заняття 11 План 1. Порядок виконання закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний рік. 2. Казначейська система виконання Державного бюджету України. 3. Розпорядники бюджетних коштів та їх повноваження.	2
Усвідомлювати: поняття місцевих бюджетів та бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування; особливості бюджетного процесу на місцевому рівні; поняття й види видатків на здійснення повноважень; розмежування видів видатків між бюджетами; питання передачі видатків між різними бюджетами;	Тема 7. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини Лекція 7. План 1. Місцеві бюджети та формування їх доходів в Україні, ЄС та Польщі. 2. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні. 3. Поняття й види видатків на здійснення повноважень. Рекомендовані джерела: Основні: 12-47; Додаткові: 2-7; Інтернет-ресурси: 1-4.	2
Аналізувати: поняття та види міжбюджетних трансфертів; процедуру розрахунку видатків, що враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів.	Самостійна робота здобувачів: 1. Структура міжбюджетних трансфертів. 2. Обсяг міжбюджетних трансфертів. 3. Види видатків між бюджетами.	3
Розуміти: поняття та систему державних доходів, класифікацію державних та місцевих доходів. Характеризувати: неподаткові доходи держави та органів місцевого	Практичне заняття 12 План 1. Розмежування видів видатків між бюджетами. 2. Передача видатків між різними бюджетами. Поняття та види міжбюджетних трансфертів. Розрахунок видатків, що враховуються під час визначення обсягу міжбюджетних трансфертів. 3. Коефіцієнт вирівнювання. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості. Звітність про виконання бюджетів. Відповідальність за виконання бюджету.	2
Розуміти: поняття та систему державних доходів, класифікацію державних та місцевих доходів. Характеризувати: неподаткові доходи держави та органів місцевого	Тема 8. Правове регулювання державних доходів Лекція 8. План 1. Поняття та система державних доходів 2. Класифікація державних та місцевих доходів 3. Неподаткові доходи держави та органів місцевого самоврядування Рекомендовані джерела: Основні: 21-39; Додаткові: 2-8; Інтернет-ресурси: 2-5.	2

самоврядування.	Самостійна робота здобувачів: 1. Джерела доходу місцевих бюджетів 2. Витрати місцевих бюджетів. 3. Джерела доходу Державного бюджету України.	3
	Практичне заняття 13 План 1. Порядок управління та обліку Державних доходів. 2. Загальна характеристика доходів від операцій з капіталом та трансфертів. 3. Контроль витрат з Державного Бюджету України	2
Пояснювати: поняття, предмет, метод та джерела податкового права України; поняття системи оподаткування та її елементи; класифікацію податків і зборів. Розуміти: порядок оскарження рішень контролюючих органів.	Тема 9. Основи податкового права Лекція 9. План 1.Поняття, предмет, метод та джерела податкового права України. 2. Класифікація податків і зборів. 3. Структура податкового права України. Рекомендовані джерела: Основні: 9-31; Додаткові: 1-7; Інтернет-ресурси: 1-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1.Процедура прийняття рішення про позапланові перевірки. 2.Порядок оскарження рішень контролюючих органів. 3.Види правопорушень у сфері бюджетних витрат.	3
	Практичне заняття 14 План 1.Облік платників податків. 2.Податкові перевірки: види та порядок проведення; оформлення результатів. 3.Погашення податкового боргу платників податків. Податкова застава. Адміністративний арешт майна.	2
Усвідомлювати: особливості адміністрування податку на прибуток підприємства; правові засади адміністрування податку на дохід фізичної особи; загальні основи адміністрування податку на нерухоме майно, податку на додану вартість, акцизного податку. Характеризувати: спрощену систему	Тема 10. Юридичні засади прямого і непрямого оподаткування Лекція 10. План 1. Особливості адміністрування податку на прибуток підприємства. 2. Правові засади адміністрування податку на дохід фізичної особи. 3. Загальні основи адміністрування податку на нерухоме майно, податку на додану вартість, акцизного податку. 4.Особливості спрощеної системи оподаткування Рекомендовані джерела: Основні: 3-18; Додаткові: 4-7; Інтернет-ресурси: 2-5.	2

оподаткування, оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність.	Самостійна робота здобувачів: 1.Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації). 2.Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна. 3.Особливості оподаткування спадку.	3
	Практичне заняття 15 План 1. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність. 2. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації). 3. Порядок оподаткування операцій з продажу або обміну об'єктів рухомого майна.	2
Розуміти: поняття, предмет та метод митного права, його систему та джерела; структуру та організацію діяльності органів митних органів; загальні правила застосування митних режимів. Усвідомлювати: правову характеристику формам митного контролю, документам та відомостям, необхідним для здійснення митного контролю.	Тема 11. Правове регулювання митного контролю Лекція 11. План 1. Поняття, предмет та метод митного права, його система та джерела. 2. Структура та організація діяльності органів митних органів. 3. Загальні правила застосування митних режимів. Рекомендовані джерела: Основні: 1-45; Додаткові: 61-70; Інтернет-ресурси: 71-74.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Правове регулювання переміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення. 2. Відповідальність за порушення митних правил. 3. Види митних платежів..	3
	Практичне заняття 16 План 1. Форми митного контролю. 2.Документи та відомості, необхідні для здійснення митного контролю. 3.Правове регулювання переміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення. 4.Відповідальність за порушення митних правил.	2
Характеризувати: поняття та принципи бюджетного фінансування; поняття та сутність кошторисно-бюджетного фінансування, принципи та об'єкти фінансування; принципи державних і місцевих запозичень. Аналізувати:	Тема 12. Правове регулювання державних видатків, бюджетного фінансування, державного кредиту та державного боргу Лекція 12. План 1.Поняття та принципи бюджетного фінансування. 2.Поняття та сутність кошторисно-бюджетного фінансування, принципи та об'єкти фінансування. 3.Сутність державного кредиту, його принципи і форми. Рекомендовані джерела: Основні: 8-15; Додаткові: 4-6; Інтернет-ресурси: 1-4.	2

програмно-цільовий метод бюджетного фінансування, види та форми державного боргу.	Самостійна робота здобувачів: 1.Порядок державних і місцевих запозичень. 2.Програмно-цільовий метод бюджетного фінансування. 3.Благодійність, як джерело доходу бюджету.	3
	Практичне заняття 17 План 1. Основні принципи, методи та джерела фінансування галузей господарства. 2. Кошторис як основний фінансовий план витрат бюджетної установи, порядок розробки та застосування. 3 Види і форми державного боргу. Управління державним і місцевим боргом. 4. Поняття державних позик. Поняття облігацій та їх види.	2
Пояснювати: загальні засади публічних закупівель; основи державного регулювання на контролю у сфері публічних закупівель; правовий статус суб'єктів публічних закупівель. Характеризувати: процедуру проведення публічних закупівель, а також порядок оскарження дій та рішень під час публічних закупівель.	Тема 13. Правове регулювання здійснення публічних закупівель Лекція 13. План 1.Загальні засади публічних закупівель. 2.Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. 3.Правовий статус суб'єктів публічних закупівель. Рекомендовані джерела: Основні: 21-47; Додаткові: 2-7; Інтернет-ресурси: 3-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Правовий статус системи Прозоро. 2. Перевірка державних закупівель. 3. Види державних закупівель.	3
	Практичне заняття 18 План 1. Правове регулювання публічних закупівель в Україні, ЄС та Польщі. 2. Порядок оскарження дій та рішень під час публічних закупівель. 3. Оскарження здійсненої державної закупівлі.	2
	Тема 14. Правові засади діяльності соціального страхування Лекція 14. План 1. Поняття, принципи та форми соціального страхування. 2. Правові засади загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. 3. Правовий статус, структура та завдання Пенсійного Фонду України. Рекомендовані джерела: Основні: 1-47; Додаткові: 2-6; Інтернет-ресурси: 1-5.	2
Аналізувати: правовове регулювання соціального страхування на випадок безробіття,	Самостійна робота здобувачів: 1.Джерела наповнення Пенсійного Фонду України. 2. План по ліквідації дефіциту Пенсійного Фонду	3

від нещасного випадку на виробництві та у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, а також правові аспекти запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.	України. 3. Особливості загальнообов'язкового державного соціального страхування.	
Усвідомлювати: засади нормативно-правового регулювання ринку фінансових послуг; правовий статус органу, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Характеризувати: правові основи недержавного пенсійного забезпечення; правовим засадам лізингових, факторингових послуг та послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах; договору про участь у фонді фінансування будівництва, а також ломбардної діяльності; послугам з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах.	Практичне заняття 19 План 1.Правове регулювання соціального страхування на випадок безробіття. 2. Правова характеристика соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. 3.Правові аспекти запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.	2
	Тема 15. Правові основи функціонування ринку фінансових послуг Лекція 15. План 1.Нормативно-правове регулювання ринку фінансових послуг. 2.Правовий статус органу, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. 3. Особливості ломбардної діяльності. Рекомендовані джерела: Основні: 12-23; Додаткові: 3-8; Інтернет-ресурси: 3-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1.Процедура продажу конфіскованих активів. 2.Джерела наповнення Пенсійного Фонду України. 3. Правові засади адміністрування податків.	3
	Практичне заняття 20 План 1. Правові основи недержавного пенсійного забезпечення. 2. Правові засади лізингових, факторингових послуг та послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах. 3. Правова характеристика договору про участь у фонді фінансування будівництва. 4. Юридична характеристика послуг з адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах.	2

Пояснювати: поняття, мету та форми державного регулювання ринку цінних паперів в Україні; поняття та види цінних паперів; поняття та види професійної діяльності на ринку цінних паперів; правові засади емісії та обігу цінних паперів.	Тема 16. Правове регулювання ринку цінних паперів Лекція 16. План 1.Поняття, мета та форми державного регулювання ринку цінних паперів в Україні. 2.Поняття та види цінних паперів. 3.Поняття та види професійної діяльності на ринку цінних паперів. Рекомендовані джерела: Основні: 1-45; Додаткові: 1-7; Інтернет-ресурси: 1-4.	2
Характеризувати: правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку; юридичні засади діяльності Національного депозитарію та правові основи діяльності фондової біржі.	Самостійна робота здобувачів: 1.Правові засади емісії та обігу цінних паперів. 2.Наслідки емісії цінних паперів. 3.Процедура деномінації.	3
	Практичне заняття 21 План 1. Правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2. Юридичні засади діяльності Національного депозитарію. 3. Правові основи діяльності фондової біржі.	2
Розуміти: поняття, методи, джерела страхового права; організацію нагляду та контролю за страховою діяльністю в Україні; правову характеристику видів страхування. Пояснювати: правовий статус суб'єктів страхового права; особливості ліцензування страхової діяльності; поняття та істотні умови договору страхування.	Тема 17. Правові основи страхування Лекція 17. План 1. Поняття, методи, джерела страхового права. 2. Організація нагляду та контролю за страховою діяльністю в Україні. 3. Правова характеристика видів страхування. Рекомендовані джерела: Основні: 9-17; Додаткові: 1, 3-5; Інтернет-ресурси: 1-4.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1.Субекти договору страхування. 2.Перелік підстав для настання страхового випадку. 3.Види страхування.	3
	Практичне заняття 22 План 1. Правовий статус суб'єктів страхового права. 2.Особливості ліцензування страхової діяльності. 3.Поняття та істотні умови договору страхування.	2

Аналізувати: поняття та структуру банківської системи України; правовий статус, функції та структуру Національного банку України; характеристики заходів, які застосовуються Національним банком України до порушників фінансової дисципліни; порядок створення, реорганізації і ліквідації комерційних банків; поняття та правову природу банківського рахунку та банківського вкладу. Характеризувати: форми і види кредитів; юридичну природу кредитного договору.	Тема 18. Правові основи банківської діяльності Лекція 18. План 1. Поняття та структура банківської системи України. Національний банк України, його правовий статус, функції та структура. 2. Банківський нагляд в Україні, ЄС та Польщі. 3. Порядок створення, реорганізації і ліквідації комерційних банків. Рекомендовані джерела: Основні: 2-25; Додаткові: 3-7; Інтернет-ресурси: 2-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Правові засоби забезпечення погашення банківських кредитів. 2. Засади міжбанківських розрахунків. 3. Правове регулювання договірної списання та примусового списання (стягнення) і арешту коштів на банківських рахунках.	3
	Практичне заняття 23 Питання 1. Форми і види кредитів. Юридична природа кредитного договору. Правові засоби забезпечення погашення банківських кредитів. 2. Правові засади міжбанківських розрахунків. 3. Правове регулювання договірної списання та примусового списання (стягнення) і арешту коштів на банківських рахунках. 4. Відповідальність банків та їх клієнтів за порушення фінансової дисципліни.	2
Усвідомлювати: правові основи грошового обігу в Україні; правила ведення безготівкових розрахунків; правовий режим валютних операцій; зміст валютного контролю та правовий статус органів, що його здійснюють.	Тема 19. Правові основи грошово-валютних відносин Лекція 19. План 1. Правові основи грошового обігу в Україні. 2. Правила ведення безготівкових розрахунків. 3. Правовий режим валютних операцій. Рекомендовані джерела: Основні: 3-17; Додаткові: 5-8; Інтернет-ресурси: 1-4.	2
Розуміти: характеристику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом; фінансовим операціям,	Самостійна робота здобувачів: 1. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу. 2. Відповідальність за правопорушення в сфері легалізації доходів одержаних злочинним шляхом. 3. Валютний контроль та органи, що його здійснюють.	3

що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу; системі фінансового моніторингу; ідентифікації осіб, що здійснюють фінансові операції; повноваженням суб'єктів державного фінансового моніторингу.	Практичне заняття 24 План 1. Поняття та ознаки легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. 2. Фінансові операції, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу. 3. Система фінансового моніторингу.	2
Характеризувати: понятійний апарат та нормативна база у сфері протидії корупції; правовий статус органів, що здійснюють протидію корупції; правові засади декларування доходів у сфері протидії корупції. Пояснювати: загальні засади запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням; фінансовий контроль у сфері протидії корупції; запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.	Тема 20. Правове регулювання фінансового контролю у сфері протидії корупції Лекція 20. План 1. Понятійний апарат та нормативна база у сфері протидії корупції. 2. Правовий статус органів, що здійснюють протидію корупції. 3. Правові засади декларування доходів у сфері протидії корупції. Рекомендовані джерела: Основні: 1-45; Додаткові: 6-8; Інтернет-ресурси: 1-5.	2
	Самостійна робота здобувачів: 1. Система та правовий статус органів у сфері протидії корупції. 2. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю. 3. Юридичні механізми запобігання корупційним правопорушенням у публічних фінансах.	3
	Практичне заняття 25 План 1. Загальні засади запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням. 2. Фінансовий контроль у сфері протидії корупції. 3. Запобігання корупції у діяльності юридичних осіб.	2
Індивідуальне завдання		25
Всього		180/6

III РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української РСР від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
9. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
10. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
12. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
13. Про відкритість використання публічних коштів: Закон України від 11.02.2015 № 183-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.
14. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>.
15. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
16. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
17. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
18. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

19. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.
20. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
21. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20>.
22. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.
23. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.
24. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 № 185-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16>.
25. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20>.
26. Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту: постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-п>.
27. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-п>.
28. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-п>.
29. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п>.
30. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п>.
31. Про затвердження Порядку зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2011 № 255. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-2011-п>.
32. Про затвердження Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами: постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/21-2011-п>.
33. Про затвердження Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 № 805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/805-2013-п>.

34. Про затвердження Порядку опечатування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами кас, касових приміщень, складів та архівів: постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2006 № 1028. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1028-2006-п>.

35. Про затвердження Порядку планування заходів державного фінансового контролю органами державного фінансового контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2001 № 955. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955-2001-п>.

36. Про затвердження Порядку повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання: постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 № 1163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2010-п>.

37. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів: постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 № 698. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-2007-п>.

38. Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами: постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2006 № 550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-п>.

39. Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-п>.

40. Про стан фінансово-бюджетної дисципліни, заходи щодо посилення боротьби з корупцією та контролю за використанням державного майна і фінансових ресурсів: постанова Кабінету Міністрів України від 29.11.2006 № 1673. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1673-2006-п>.

41. Про утворення Державної аудиторської служби України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 868. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/868-2015-п>.

42. Про утворення міжрегіональних територіальних органів Державної аудиторської служби: постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2016-п>.

43. Про затвердження Порядку призупинення бюджетних асигнувань: наказ Міністерства фінансів України від 15.05.2002 № 319. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0467-02>.

44. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: наказ Міністерства фінансів України від 06.04.2026 № 188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0656-26>.

45. Фінансове право: підручник / за ред. Т. Є. Кагановської, М. П. Кучерявенка. Харків: Право, 2022. 432 с.

46. Фінансове право: навч. посіб. / О. С. Юнін, К. Р. Резворович, М. П. Юніна та ін. Дніпро: ДДУВС, 2023. 180 с. URL:

<https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/13251>.

47. Фінансове право: підручник / О. О. Дмитрик, К. В. Єфремова, А. М. Котенко та ін.; за ред. О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2024. 704 с.

Додаткові:

1. Безверхий К., Поддубна Н. Е-аудит в Україні: нормативно-правове регулювання. *Scientia fructuosa*. 2023. Т. 147, № 1. С. 119–130. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2023\(147\)09](https://doi.org/10.31617/1.2023(147)09).

2. Білошкурська З. П., Курило В. І., Мушенюк В. В., Пасека М. О. Фінансове право України: навч. посіб. Умань: ВПЦ «Візаві», 2024. 556 с. URL: <https://lib.udau.edu.ua/items/6c91e183-1515-4c60-a40c-dcd90c0d793d>.

3. Гай О., Кононенко Л., Черновол О. Податковий аудит в умовах цифровізації: сучасний стан, проблеми, перспективи. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2023-54-16>.

4. Єсімов С. С. Особливості та зміст податкових правовідносин в умовах цифровізації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 81, т. 2. С. 127–134. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.2.20>.

5. Пипяк М. І., Кокарча Ю. А. Реформування митного законодавства України в умовах євроінтеграції. *Нове українське право*. 2022. Спецвипуск, т. 2. С. 104–109. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.2.16>.

6. Пипяк М. І., Костюк Н. П., Слободиська О. А., Хом'яченко С. І. Трансформація правового регулювання державного фінансового контролю у контексті євроінтеграції. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 9(37). С. 474–483. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-474-483](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-474-483).

7. Фінансове право: посіб. для підгот. до іспиту / О. О. Дмитрик, М. І. Дамірчись та ін.; за ред. Н. А. Маринів. Харків: Право, 2025. 234 с.

8. Фінансові послуги: підручник / О. О. Дмитрик, Є. О. Алісов, Н. М. Ковалко та ін.; за ред. О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2023. 408 с.

9. Чудак О. М. Напрями розвитку правового регулювання цифровізації адміністрування податків та зборів з огляду на стратегічні цілі реформування податкової системи. *Академічні візії*. 2024. Вип. 38. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1698>.

Інтернет-ресурси:

1. www.nbuv.gov.ua Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

2. www.library.vn.ua Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського.

3. www.rada.gov.ua Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

4. www.president.gov.ua Офіційний веб-сайт Президента України.

5. www.sun.vtei.com.ua система управління навчання MOODLE.